

**ЦЕНТР ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ
ШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ ДАРНИЦЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник управління освіти

Дарницької районної в місті Києві

державної адміністрації

Євгенія СПИСОВСЬКА

2023 р.

Навчальна програма з позашкільної освіти
соціально-реабілітаційного напрямку
«Арт-інтелект»

2 роки навчання
початковий, основний рівні

м. Київ - 2023

Автор:

Литвяк Наталія Миколаївна – керівник гуртка «Арт-інтелект» Центру технічної творчості та професійної орієнтації шкільної молоді

Рецензент:

Корнієнко А. В. – провідний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На сьогодні до числа найбільш актуальних питань позашкільної освіти належить можливість гармонійного, всебічного розвитку вихованців, що передбачає рівноцінний розвиток інтелектуальних здібностей і творчих задатків, відповідно обох півкуль головного мозку і їх злагоджену взаємодію. На жаль, на сьогоднішній день спостерігається частіше використання вербальної системи спілкування і лівої «логічної» півкулі, хоча важливі види активності людини вимагають роботи правої півкулі - творчість, інтуїція, культурна освіта.

Оригінальність програми полягає в поєднанні двох важливих видів діяльності людини - інтелектуальної та творчої, в інтеграції цікавої форми розумового розвитку та, доступної для дітей молодшого шкільного віку, творчої реалізації, в зміні діяльності під час заняття, що сприяє уникненню перевантаження дитини.

Програма забезпечує соціальне становлення та розвиток інтересів, здібностей, нахилів, потреб у самореалізації вихованців різних соціальних категорій, у тому числі і дітей з особливими освітніми потребами, сприяє підготовці їх до активної професійної та громадської діяльності, дозволяє формувати соціально-прийнятні відносини між дітьми, розвивати стриманість, емпатію, толерантність. Досягнення ж дітей із особливими потребами зазвичай сприяють підвищенню їх самооцінки, формуванню впевненості, соціальної значимості особистості.

Програма розроблена на основі навчальних програм з позашкільної освіти «Паперопластика», рекомендованої МОН України (лист від 07.10.2019 № 1/11-8872), «Ерудит» і «Образотворче мистецтво», схвалених для використання в позашкільних навчальних закладах (протокол засідання Науково-методичної комісії з позашкільної освіти від 25.05.2018, листи ІМЗО від 06.06.2018 № 22.1/12-Г-312, № 22.1/12-Г-318) та розширює і узагальнює знання з інтегрованого курсу початкової школи «Я досліджую світ», мистецької освітньої галузі.

Метою навчальної програми є формування ключових компетентностей засобами інтелектуальних розвиваючих ігор, завдань та розв'язання творчих задач.

Основні завдання програми полягають у формуванні таких компетентностей:

- *пізнавальної*, що забезпечує засвоєння основних уявлень і понять про навколишній світ; оволодіння початковими технічними і технологічними

знаннями в техніці малювання, оригамі та витинанки; ознайомлення з основами графічної грамотності, моделювання та дизайну;

- *практичної*, що сприяє практичному використанню отриманих знань, оволодінню навичок розв'язання інтелектуальних завдань; формуванню графічної грамотності, вмінь і навичок роботи з папером різної фактури та інструментами; виготовленню різних видів робіт образотворчого мистецтва;

- *творчої*, що забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння мистецтвом образотворчої діяльності; розвиток просторового та креативного мислення, уяви, фантазії, здатності проявляти творчу ініціативу, вирішувати творчі завдання; формування стійкого інтересу до творчості, потреби в творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні;

- *соціальної*, що сприяє вихованню культури поведінки в колективі та суспільстві; відповідального ставлення до навчання, як засобу самореалізації, соціалізації; формуванню уважності, організованості, делікатності, тактовності, вміння підтримувати чистоту та порядок; вихованню поваги до праці та людей праці, дбайливого ставлення до навколишнього середовища; виробленню основних норм етикету; професійному самовизначенню.

Навчальна програма спрямована на вихованців віком від 6 до 8 років і передбачає 2 роки навчання:

1-й рік – початковий рівень - 144 год. на рік, 4 год. на тиждень;

2-й рік – основний рівень - 216 год. на рік, 6 год. на тиждень.

Програма побудована концентричним способом, що дає змогу вивчення окремих розділів і тем впродовж усього навчального року. Навчально-тематичні плани враховують вікові особливості дітей, об'єм можливих знань. Основний принцип подачі матеріалу: від простого до більш складного.

Основною формою роботи в гуртку є комбіновані заняття, що складаються з двох частин:

інтелектуальна частина - креативні розвивальні завдання–ігри: логічні задачі, ребуси, кросворди, графічні диктанти; основи етикету (етикет мови, одягу, поведінки) Під час цього етапу роботи задовольняється потреба в розвитку інтелектуальних здібностей дітей, відбувається розвиток уваги, пам'яті, формування логічного мислення, перевірка інтелектуального рівня;

творча частина - оригамі, витинанка, основи малювання. Ця діяльність забезпечує творчий розвиток особистості, творчу самореалізацію, розвиток особистісних творчих задатків.

Заняття в групах початкового рівня мають таку структуру: 1 година-інтелектуальна, 1 година - творча. Заняття в групах основного рівня: 1 година-інтелектуальна, 2 години - творчі.

Зміст навчальної програми сприяє формуванню та розвитку у дітей молодшого шкільного віку організованості, посидючості, допитливості, віри в своє «я», вмінню контролювати свої дії, не боятися помилитися. На це направлена можливість вільно висловлюватись, пересуватись та експериментувати під час занять.

У роботі з вихованцями використовуються методики активізації здібностей, пошук нових ідей. Перевага надається інтерактивним та ігровим методам, застосуванню спектру колективних розвивальних ігор, завдань, спрямованих на співтворчість.

Форма проведення занять: групова та індивідуальна.

Формою контролю за результативністю є підсумкові заняття, участь у виставках, конкурсах та майстер-класах.

Запорукою успіху роботи гуртка є направленість на доброзичливі відносини, творчу атмосферу в дитячому колективі.

Програма є орієнтовною. Керівник гуртка може вносити зміни й доповнення у зміст програм та розподіл годин за темами, враховуючи інтереси дітей, появу нових технік виконання робіт, сучасні запити суспільства та стан матеріально-технічної бази закладу.

**Початковий рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	1	2
Розділ 1. Інтелектуальні розвивальні завдання-ігри	9	61	70
1.1. Кросворди, ребуси	2	28	30
1.2. Графічні диктанти	1	11	12
1.3. Логічні задачі, ігри	1	17	18
1.4. Основи етикету	5	10	15
Розділ 2. Творчі завдання	5	65	70
2.1. Оригамі	2	40	42
2.2. Малюнок	2	16	18
2.3. Витинанка	1	9	10
Підсумок	1	1	2
Разом	16	128	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи гуртка та порядком проведення занять. Демонстрація робіт, виготовлених вихованцями попередніх років.

Знайомство з членами гуртка, їх нахилами, інтересами, уподобаннями. Значення розвитку особистісних задатків на прикладі життя видатних людей. Загальні правила безпеки праці. Правила поведінки в навчальному кабінеті, закладі. Правила дорожнього руху.

Практична частина. Гра «Мое ім'я». Колективна робота – «квітка мрій» (виготовлення простого модуля-пелюстки в техніці оригамі).

Розділ 1. Інтелектуальні розвивальні завдання – ігри (70 год.)

1.1. Кросворди, ребуси (30 год.)

Теоретична частина. Історія виникнення кросвордів, ребусів. Відомі імена творців перших задач для розуму. Основні принципи розгадування простих кросвордів, ребусів.

Практична частина. Розгадування кросвордів, ребусів: тематичних - пори року, свята, видатні постаті, світ тварин, рослин, комах; географічних; предметних; збірного типу (поєднується тематика різного напрямку).

1.2. Графічні диктанти (12 год.)

Теоретична частина. Історія виникнення графічного візерунку, примірники класичних візерунків. Основи просторової орієнтації на папері.

Практична частина. Виконання графічних завдань за зразком, нескладних під диктовку.

1.3. Логічні задачі, ігри (18 год.)

Теоретична частина. Історія розвитку логічних ігор. Необхідність розвитку логічного мислення, інтелектуальних задатків у сучасному житті.

Практична частина. Логічні задачі, ігри - «віриш - не віриш», «ерудит лото», «шароїди».

1.4. Основи етикету (10 год.)

Теоретична частина. Визначення й зміст правил спілкування. Основи та норми особистісного спілкування, поведінки. Майстри спілкування. Культура спілкування. Мова рухів, одягу. Етикет телефонних розмов. Правила вирішення конфліктів.

Практична частина. Ігри та вправи: «Вірно - не вірно», «Сила слова», «Приємно - не приємно», «Емоційний захист», «Смайлик».

Розділ 2. Творчі завдання (70 год.)

2.1. Оригамі (42 год.)

Теоретична частина. Історія виникнення оригамі. Вивчення основних базових форм, ліній та прийомів складання оригамі.

Практична частина. Виготовлення святкових листівок, кусудам (класична, капуста, квіткова).

Виготовлення робіт на основі базової форми «трикутник»: котик; собачка; зайчик; черепаха; жабеня; ворона, що каркає; кажан; рибка; пташка; дерево; листя; квіти.

Виготовлення робіт на основі базової форми «книжка»: дракончик, півень, мишеня, човен, кімоно.

Виготовлення робіт на основі базової форми «двері»: порося, грибок, кубик.

Виготовлення робіт на основі базової форми «повітряний змій»: лебідь, пінгвін, кролик, зірка, дерево.

Виготовлення робіт на основі базової форми «подвійний квадрат»: кошик, коробочка-зірка, різновиди ялинок, тюльпан.

2.2. Малюнок (18 год.)

Теоретична частина. Основи предметного та сюжетного малювання. Головне в роботі (сюжеті). Пропорційне співвідношення. Композиція, її створення та розташування на аркуші. Основні кольори, їх можливості.

Практична частина. Малювання звірів, птахів, риб, метеликів.

Малювання дерев, квітів, рослин.

Малювання окремих об'єктів і явищ: будиночки, повітряні кульки, веселка, сніжинки, зірки тощо.

Малювання овочів та фруктів: вишня, яблуко, морква, огірок тощо.

2.3. Витинанка (10 год.)

Теоретична частина. Історія виникнення витинанки. Основні прийоми виготовлення витинанок. Національні витинанки.

Практична частина. Виготовлення витинанок національного характеру: чудо-дерево, побутові та святкові прикраси (пташки, серця, серветки).

Підсумок (2 год.)

Теоретична частина. Міні-виставка дитячих робіт.

Практична частина. Вправа «Формування позитивних емоцій». Загадки про пори року. Розв'язування кросворду «Літо». Колективна робота «Вінок побажань».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

У вихованців мають бути сформовані компетентності: пізнавальна, що забезпечує ознайомлення з:

- основними уявленнями і поняттями про навколишній світ;
- принципами розгадування простих кросвордів, ребусів;
- історією виникнення та розвитку оригамі, витинанки та основними прийомами роботи в цих мистецьких напрямках;
- основами графічної грамотності, моделювання та дизайну;
- основами предметного та сюжетного малювання;
- основними нормами культури поведінки та спілкування, культури гостинності, подарунку.

практична, що забезпечує оволодіння навичками:

- практичного використання отриманих знань;
- застосування відомих принципів при розв'язанні простих кросвордів, ребусів, задач;
- основних прийомів графічної та зображувальної грамотності, основ роботи з папером різної фактури;
- виготовлення простих поробок, відображенню простих сюжетів;
- основних норм особистісного спілкування, поведінки;

творча, що забезпечує формування:

- творчої ініціативи для вирішення завдання;
- стійкого інтересу до творчості, потреби в творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні;

соціальна, що забезпечує виховання:

- культури поведінки в колективі та суспільстві;
- уважності, організованості, делікатності, тактовності;
- дбайливого ставлення до навколишнього середовища.

Основний рівень, другий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	2	3
Розділ 1. Інтелектуальні розвивальні завдання-ігри	13	57	70
1.1. Кросворди, ребуси	2	19	21
1.2. Графічні диктанти	2	19	21
1.3. Логічні задачі, ігри	1	13	14
1.4. Основи етикету	8	6	14
Розділ 2. Творчі завдання	14	126	140
2.1. Оригамі	10	74	84
2.2. Малюнок	2	26	28
2.3. Витинанка	2	26	28
Підсумок	1	2	3
Разом	29	187	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи гуртка. Організаційні питання. Вступний інструктаж з безпеки праці.

Практична частина. Міні - виставка дитячих робіт, виготовлених дітьми влітку. Гра «Як збуваються мрії».

Розділ 1. Інтелектуальні розвивальні завдання-ігри (70 год.)

1.1. Кросворди ребуси (21 год.)

Теоретична частина. Повторення знань та умінь, набутих минулого року. Історія і принципи інтелектуальних ігор. Запитання – основа інтелектуальної гри. Вимоги до запитань: цікава інформація, лаконізм, логічний шлях відповіді, правильна стилістична побудова, однозначність відповіді, чіткий коментар. Правила розв'язання ребусів.

Практична частина. Вправління в розгадуванні простих кросвордів, хрестословів, сканвордів, кросвордів-шарад. Розшифрування простих, складних ребусів.

1.2. Графічні диктанти (21 год.)

Теоретична частина. Повторення знань минулого року. Види графічних зображень. Принципи виконання графічних робіт.

Практична частина. Виконання графічних візерунків, графічних завдань під диктовку, за зразком, за умовними позначеннями, дзеркальних графічних диктантів.

1.3. Логічні задачі та ігри (14 год.)

Теоретична частина. Інтелектуальні здібності людини та методи їх розвитку. Відомі інтелектуальні постаті. ЗМІ - першість у розвитку інтелектуальних ігор.

Практична частина. Опрацювання теоретичного матеріалу на вправах: лабіринти, логічні ланцюжки, sudoku, «ерудит - лото» та ін.

1.4. Основи етикету (14 год.)

Теоретична частина. Розширення знань вихованців про норми культури спілкування та поведінки, отриманих у минулому році: ввічливість, уважність, тактовність, пунктуальність, скромність.

Культура поведінки в повсякденному житті: значення культури взаємин для хорошого настрою, самопочуття і працездатності. Знання про культуру гостинності, подарунка, норми поведінки за столом, у театрі та на концертах.

Практична частина. Ігри та вправи - «Вірно-не вірно», «Смайлик», «Емоційний захист», «Магазин толерантності», та ін.

Розділ 2. Творчі завдання (140 год.)

2.1. Оригамі (84 год.)

Теоретична частина. Закріплення та розширення набутих минулого року знань з історії мистецтва оригамі. Відомі майстри та твори оригамі. Ознайомлення з умовними позначеннями (складки «гора», «долина», «блискавка», «заяче вухо» та ін.). Вивчення складних базових форм. Модульне оригамі.

Практична частина. Самостійна робота за схемами оригамі. Виготовлення багатомодульного оригамі. Складання композицій.

Виготовлення робіт на основі базової форми «катамаран»: кусудама-1, кусудама-2.

Виготовлення робіт на основі базової форми «птах»: журавель щастя; журавель, що махає крилами; журавлик на гнізді; ластівка; чапля; ворона.

Виготовлення робіт на основі базової форми «жабка»: іриси, надувна жабка, дзвіночок.

Виготовлення робіт на основі базової форми «водяна бомбочка»: водяна бомбочка, водяна бомбочка з крилами, кажан, церква, надувний зайчик, надувна рибка, ракета.

Виконання робіт з 3-Д модулів: ананас, лебідь, кусудами.

2.2. Малюнок (28 год.)

Теоретична частина. Види образотворчого мистецтва. Засоби художньої виразності в живописі. Закономірності кольорового кола. Теплі та холодні кольори. Основні й похідні кольори. Відтворення стану природи засобами живопису. Освоєння просторових явищ. Елементарні закони перспективи.

Основні поняття про пропорції, будову частин тіла та обличчя людини. Лінія, пляма, крапка.

Практична частина. Малювання веселки, віхоли, дощу. Малювання натюрморту з квітами, фруктами, ужитковими речами. Пейзажі: «Мое місто», «Навесні», «Кораблі на морі», «Золота осінь», «Квітучі дерева». Портрети: «Моя мама», «Мій друг», «Автопортрет».

2.3. Витинанка (28 год.)

Теоретична частина. Повторення та закріплення матеріалу минулого року. Особливості створення власної витинанки національного характеру. Силуетне вирізування, прийоми силуетного вирізування.

Практична частина. Виготовлення витинанок «Родинне дерево», «Українські краєвиди», «Янгол-охоронець».

Виготовлення святкових листівок, простих картинок технікою силуетного вирізування.

Підсумок (3 год.)

Теоретична частина. Бліц - опитування.

Практична частина. Тренінг позитивних емоцій. Гра «Смайлик». Гумористичний кросворд. Гра «Моя цікава загадка». Виготовлення метелика, що розмахує крилами. Гра «Відпусти мрію».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

У вихованців мають бути сформовані компетентності: пізнавальна, що забезпечує ознайомлення з:

- принципами та прийомами розгадування ребусів і кросвордів, логічних завдань;
- правилами написання графічних диктантів, завдань;
- правилами спілкування (особистісного, ділового, світського), культурою спілкування;
- основними поняттями про культуру гостинності, подарунку;
- нормами поведінки за столом, у театрі та на концертах;
- історією виникнення та розвитку оригамі, малювання, витинанки;
- прийомами роботи в техніці оригамі;
- базовими формами та умовними позначеннями оригамі;
- основами предметного та сюжетного малювання;
- закономірностями кольорового кола, теплими та холодними; основними та похідними кольорами;
- основними законами перспективи, пропорційності;

практична, що забезпечує оволодіння навичок:

- розгадування ребусів, кросвордів, логічних завдань різної складності (відповідно віку);
- написання графічних диктантів під диктовку, за зразком, за умовними позначеннями, у дзеркальному відображенні;

- поведінки та спілкування, як запорукою доброзичливих відносин та гарного самопочуття;
- культури гостинності, нормами поведінки за столом, у театрі та на концерті;
- читання схем оригамі, основних прийомів складання паперу;
- роботи олівцем, фарбами;
- передачі кольору предметів та кольорових співвідношень між предметами;
- використання в роботі основних законів композиції;
- зображення простих предметів;
- створення простих об'ємних форм;
- організації робочого місця;

творча, що забезпечує формування:

- творчої ініціативи, вирішення творчих завдань;
- стійкого інтересу до творчості, потреби в творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні;
- просторової уяви, фантазії;
- власного креативного почуття смаку;

соціальна, що забезпечує виховання:

- відповідального ставлення до навчання, як засобу самореалізації, соціалізації;
- дотримання правила поведінки на заняттях;
- дотримання правил спілкування (особистісного, ділового, світського), культуру спілкування;
- уважності, організованості, делікатності, тактовності, вміння підтримувати чистоту та порядок;
- поваги до праці та людей праці, дбайливого ставлення до навколишнього середовища; професійного самовизначення;
- розвиненої культури поведінки в колективі та суспільстві;
- дбайливого ставлення до навколишнього середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баєва Т. Ф. Інтелектуальні ігри та розваги для молодших школярів. Математика: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2021. 44 с.
2. Байрачний С. Г. Оригамі : навч. посіб. Харків : Віват, Пелікан, 2013. 96 с.
3. Баришполь С. В. Психологічні ігри з елементами тренінгів у початковій школі: вчителю та психологу. Харків : Основа, 2019. 160 с.
4. Ботюк О. Ф. Конструювання з паперу методом оригамі : навч. пос. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2000. 64 с.
5. Божена Мелосская. Оригамі. Пласке, рухоме, кусудама, модульне оригамі. Харків : Аргумент Принт, 2013. 256.
6. Вербицька З. В. Витинанки: уроки і заняття гуртка / З. В. Вербицька, Н. М. Калашник; вірші Н. Калашник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. 111 с.
7. Гаріет Мур. Нові інтелектуальні ігри для розумних дітей. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2021. 192 с.
8. Деніел Гоулман. Емоційний інтелект. Харків : Віват, 2018. 292 с.
9. Демченко О. Ю. Моя казкотерапія. Будь собою. Харків : Ранок, Кенгуру, 2018. 24 с.
10. Калініченко О. В., Сергієнко В. В. Уроки образотворчого мистецтва. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 104 с.
11. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва. Методика художнього виховання дітей. Київ : Кондор, 2011. 200 с.
12. Красовська О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі : навч. посіб. Львів : Новий світ-2000, 2021. 292 с.
13. Максименко С. Д., Меєрович М. Й, Шрагіна Л. І. Системне мислення: формування і розвиток. Київ : Києво-Могилянська академія, 2020. 252 с.
14. Мельник В. М. Мистецтво витинанки та аплікації. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2006. 256 с.
15. Мельник В. М. Витинанки на уроках образотворчого мистецтва. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2000. 48 с.
16. Молочко С. Р. Віват, інтелект! Завдання інтелектуальних ігор. Тернопіль : Підручники і посібники, 2019. 96 с.
17. Обухівський М. І. Організація та проведення чемпіонатів з інтелектуальних ігор в умовах позашкільного навчального закладу : навчально-методичний посібник / М. І. Обухівський. Біла Церква : ЦТДЮ «Соняшник», 2017. 196 с.
18. Харченко О. Ю. Казки, які навчають та виховують. Хрестоматія для читання дітям дошкільного та молодшого шкільного віку/ О. Ю. Харченко. – 2-ге вид., допов. Харків : Вид.група «Основа», 2023. 176 с.
19. Яременко Н. В. Дозвіллезнавство : навчальний посібник / Н. В. Яременко. Фастів : Поліфаст, 2007. 460 с.9.
21. Яременко Н. В. Клуб інтелектуальних ігор: навчальний посібник / Н. В.

Яременко. Київ : Вид. дім. «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2005. 128 с.

21. Яременко Н. В. Організація клубу інтелектуального спілкування у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах: навчально-методичний посібник / Н. В. Яременко, Ю. В. Гаврилук, І. О. Мальцева; за заг. ред. Яременко Н. В. Біла Церква : КОІПОПК, 2007. 176 с.

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

1. 100 років гри зі словами. Історія кросворду. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsikave.ostriv.in.ua/publication/code-5C60849A71DC3/list-22AE31EDF27100>
2. <https://vseosvita.ua/library/intelektualni-igri-v-pocatkovij-skoli-posibnik-dla-vcitela-390546.html>
3. https://lib.iitta.gov.ua/722864/1/001_%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BDi%D0%BD%D0%BA%D0%BE_1_04-11-20_WEB.pdf
4. Головоломка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Головоломка>
5. Множинний інтелект. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/1740/>

УХВАЛЕНО

на засіданні методичної ради
 Центру технічної творчості та
 професійної орієнтації шкільної молоді
 протокол № 1 від 25 серпня 2023 року

Голова *Сирь* Ірина СКІПОР

Директор Центру ТТМ *Олена Антонова* Олена АНТОНОВА

